

LIETUVOS SMULKIOJO IR VIDUTINIO VERSLO TARYBA

LIETUVOS SMULKIOJO IR VIDUTINIO VERSLO TARYBOS VALDYBOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2020 m. lapkričio 11 d. Nr. SVVTP-3
Vilnius

Posėdis įvyko 2020 m. lapkričio 5 d.

Posėdžio pirmininkė – Dalia Matukienė (Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos (toliau – Taryba) pirmininkė).

Posėdžio sekretorius – Vytenis Butkevičius (Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos valdybos sekretorius, Asociacijos Lietuvos Prekyvietės ir Turgavietės pirmininkas).

Dalyvavo:

Saulius Žilinskas (Lietuvos informacijos verslo asociacija);
Zita Sorokienė (Lietuvos smulkiųjų verslininkų ir prekybininkų asociacija);
Aldas Kikutis (Lietuvos žaislų ir suvenyrų asociacija);
Raimundas Beinortas (Asociacija „Lietuvos mediena“);
Nijolė Uinskienė (Lietuvos nacionalinio verslo konfederacija);
Dalius Serafinas (Lietuvos kokybės vadybos ir inovacijų asociacija);
Daiva Čibirienė (Lietuvos buhalterių ir auditorių asociacija);
Nerijus Baltrukonis (Nacionalinė upių transporto plėtros asociacija);
Gintautas Barcys (Lietuvos kokybės vadybos ir inovacijų asociacija);
Rūta Vainienė (Lietuvos prekybos įmonių asociacija);
Arkadij Freidenzon (Lietuvos prekybos įmonių asociacija);
Andrius Romanovskis (Lietuvos verslo konfederacija);
Inga Girdžiūnaitė (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija);
Evaldas Pranckevičius (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija);
Nora Mikalauskaitė (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija).

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl įgyvendinant Nesąžiningos prekybos praktikos direktyvą (ES) 2019/633, rengiamų teisės aktų pakeitimų projektų: Nr. 20-5016(3) „Lietuvos Respublikos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymo projektas“ (toliau – Įstatymo projektas) ir su juo susijusių teisės aktų projektų pakartotinis svarstymas.

2. Dėl Tarybos pasiūlymų Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl skelbiamo karantino.

3. Dėl turgaviečių mokesčio ir 257 eurų išmokų mokėjimo savarankiškai dirbantiems karantino metu

1. SVARSTYTA. Įgyvendinant Nesąžiningos prekybos praktikos direktyvą (ES) 2019/633, rengiamų teisės aktų pakeitimų projektų: Nr. 20-5016(3) „Lietuvos Respublikos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymo projektas“ (toliau – Įstatymo projektas) ir su juo susijusių teisės aktų projektų pakartotinis svarstymas.

R. Vainienė pristatė Lietuvos prekybos įmonių asociacijos poziciją dėl baudų bazės taikymo už Direktyvoje (ES) 2019/633 „Dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje“ (toliau – Direktyva (ES) 2019/633) numatytus pažeidimus. Direktyva (ES) 2019/633 taikoma plačiam subjektų ratui, tai yra visiems prekybos

žemės ūkio ir maisto produktais tiekimo grandinės dalyviams (smulkioms ir stambioms įmonėms, prekybininkams, didmenininkams, mažmenininkams, perdirbėjams), kurių apyvarta nuo 2 mln Eur ir joje nustatyta apie 15 pažeidimų, už kurių nesilaikymą, taikomos baudos. Neproporcinga ir neteisinga numatyti baudos skaičiavimą nuo visos apyvartos ir būtų prasminga skaičiuoti baudą nuo Direktyvoje (ES) 2019/633 numatytos taikymo bazės (pardavimo žemės ūkio ir maisto produktų pajamų). Žemės ūkio ir maisto produktų pardavimo apyvartas atskirti nuo kitų reikėtų tik, jei iškiltų ginčas, pažeidimų ar tyrimų atvejais, o ne nuolat ir tai nebūtų darbaimli veikla, o bauda būtų skaičiuojama mažesnė.

A. Romanovskis papildė, kad Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba skaičiuoja nuo pažeidimo apimties, susijusios su pažeidimu ir galima situacija, kai prekyba maisto produktais sudarys santykinai nedidelę dalį, bet skaičiuojama bus nuo visos apyvartos.

E. Pranckevičius argumentavo, kodėl siūloma baudą skaičiuoti nuo visų pajamų: 1. Direktyva (ES) 2019/633 yra susijusi su derybine galia, kuri tiesiogiai koreliuoja su pajamomis (nesvarbu iš kokios veiklos). Mažmeninė įmonė turi didesnę derybinę galią nei siauro segmento (pvz. maisto produktų) įmonė. Nustatant subjekto priskyrimą tam tikrai grupei turi būti vertinamos visos pajamos (Europos Komisijos išaiškinimas). 2. Mažesnė administracinė našta tiek ūkio subjektui, tiek kontroliuojančiai institucijai 3. Skaičiuojant baudos dydį vertinama pažeidimo kriterijai: 1. Pobūdis. 2. Mastas. 3. Trukmė. Nustatant mastą vertinama ir ūkio subjekto pardavimų dydis, tai yra ir jo pardavimų struktūra.

I. Girdžiūnaitė paaiškino, kad pagal Įstatymo projekte numatytą baudų skaičiavimo mechanizmą galutinės baudos dydis nebus tiesiogiai skaičiuojamas nuo bendrų pajamų dėl numatytų etapų, kai nustatoma: 1. Pradinis baudos dydis. 2. Bazinis dydis, atsižvelgiant į kriterijus. 3. Sunkinančios/ lengvinančios aplinkybės. Dėl šių etapų bauda gali būti mažinama arba didinama. Įstatymo projekto 12 str. numato kriterijus, pagal kuriuos baudos turi būti individualizuojamos. Akcentavo, kad baudų skaičiavimas nuo žemės ūkio ir maisto produktų pardavimo pajamų sudarytų nelygiavertes sąlygas smulkiam verslui, kuriam galutinis baudos dydis būtų didesnis nei stambiam verslui, nes smulkieji negalėdami atskirti ir pateikti žemės ūkio ir maisto produktų pardavimo pajamų, baudos jiems būtų skaičiuojamos nuo visų pajamų. I. Girdžiūnaitė patikslino dėl baudų dydžių skaičiavimo už konkurencijos pažeidimus - pagal LR Konkurencijos tarybos baudų aprašą skaičiuojamas bazinis dydis ir sunkinančios/ lengvinančios aplinkybės, skaičiuojant konkretų baudos dydį, ne visais atvejais tai skaičiuojama tik nuo su pažeidimu susijusių pajamų.

A. Freidenzon replikavo dėl administracinės naštos: priežiūros institucijai reikės prašyti pažeidėjo informacijos apie gražintinas prekes, muitus, akcizą, PVM, o tam reikės pateikti prekių apyvartas pagal tam tikras kategorijas. Jei jau reikia pateikti informaciją pagal tam tikras kategorijas. A. Freidenzon siūlo skaičiuoti pradinį baudos dydį nuo žemės ūkio ir maisto produktų pardavimo pajamų ir paklausė Tarybos atstovų, ar sudėtinga atskirti maisto produktų apyvartas nuo ne maisto produktų?

R. Vainienė pastebėjo, kad verslui geriausia turėti įstatyminį saugiklį.

Z. Sorokienė nurodė, kad Direktyvą (ES) 2019/633 reikia įgyvendinti teisingumo principu – bauda turi būti už padarytą nusižengimą. Verslas teikia valstybės institucijoms įvairią informaciją ir jos turėtų sukurti metodiką, kuri leistų atskirti pardavimų žemės ūkio ir maisto produktais apyvartas.

D. Matukienė akcentavo, kad Direktyvos (ES) 2019/633 taikymo mechanizmas turi būti maksimaliai aiškus, vienodai suprantamas tiek valdžios institucijoms, tiek ūkio subjektams ir vienodai taikomas.

N. Baltrukonis nurodė, kad kilus teisiniams ginčams dėl pajamų atskyrimo, advokato, eksperto išlaidos sudarytų 5 – 10 tūkst. Eur. ir tai būtų didelė našta smulkiąjam verslui ir šiame ginče nėra ekonomikos logikos, nes teisinis aspektas sudaro 50 proc. papildomų išlaidų nuo baudos dydžio.

D. Matukienė pasiūlė balsuoti dėl dviejų alternatyvų: 1. Baudas už Direktyvos (ES) 2019/633 pažeidimus skaičiuoti nuo žemės ūkio ir maisto produktų pardavimo pajamų. 2. Baudas už Direktyvos (ES) 2019/633 pažeidimus skaičiuoti nuo visų pardavimo pajamų.

D. Čibirienė pasiūlė trečią alternatyvą – nesant informacijos apie žemės ūkio ir maisto produktų pardavimo pajamas, baudas skaičiuoti nuo visų pajamų.

Balsuota: Už pirmąją alternatyvą – 8, už antrąją – 0, už trečiąją – 1.

1. NUTARTA. Baudas už Direktyvos (ES) 2019/633 pažeidimus skaičiuoti nuo žemės ūkio ir maisto produktų pardavimo pajamų.

Pritarta 8 balsų dauguma.

2.SVARSTYTA. Tarybos pasiūlymų Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl skelbiamo karantino svarstymas.

D. Matukienė pristatė Tarybos pasiūlymus LR Vyriausybei dėl pagalbos verslui priemonių, susijusių su skelbiamu karantinu: 1. Pasiūlė trijų lygių subsidijavimą: 1.1. Užsiimantiems individualia veikla ir verslo liudijimų turėtojams (savarankiškai dirbantiems) – vienkartinė išmoka (257 EUR) karantino laikotarpiu. 1.2 Labai mažoms įmonėms pagal SVV plėtros įstatymą (nuo 1-9 darbuotojų) - 100 proc. 2019 m sumokėto gyventojų pajamų mokesčio (toliau - GPM). 1.3 Įmonėms, kurios pradėjo veiklą nuo 2019 III ketvirčio iki 2020 m. (į jokią paramą jos negalėjo pretenduoti, nes 2019 m. neturėjo apyvartos), – 1.2 grupės išmokų GPM vidurkį. 1.4 Mažoms įmonėms pagal Lietuvos SVV plėtros įstatymą (nuo 10-49 darbuotojų) - 50 proc. 2019 m sumokėto GPM. Šitoms grupėms netaikyti jokių papildomų kriterijų, siekiant apsaugoti jas nuo administracinės naštos, o valstybę nuo papildomų sąnaudų – tikrinimų per INVEGA, SODRA ir kt.

D. Serafinas pateikė šiuos, verslo sąlygas palengvinančius, pasiūlymus: 1. Dėl aktavimo ir atsiskaitymų: 1.1. Tarpinių aktavimų įvedimą. 1.2. Tarpinių aktavimų apibrėžtiems darbams nustatymą. 1.3. Trumpinti atsiskaitymo terminą. 2. CPO LT specialios posistemės, kurioje galėtų dalyvauti smulkieji tiekėjai su nedideliais kiekiais produkcijos, sukūrimas. D. Serafinas pasiūlė kreiptis į LR Vyriausybę ir ministerijas ir prašyti nustatyti galutinę CPO LT posistemės įdiegimo datą – iki šių metų pabaigos ir jau pradėti suvedinėti smulkaus ir vidutinio verslo gamintojai ir jų produktai. 3. Iškilus įvairioms rizikoms dėl karantino paskelbimo, turi būti sukauptas valstybės rezervas. Šiam rezervui būtina suformuoti valstybės užsakymą smulkiam verslui ir šeimos ūkių vystytojams gaminti pirmo būtinumo apsaugos priemonės ir kt. produktus, su pandemija susijusiems poreikiams tenkinti.

A. Romanovskis kritikavo: 1. prastovų finansavimo principą, kuomet verslas turi prisidėti 10 – 30 proc. Tai nesąžiningas reikalavimas, kai įmonės nevykdo veiklos ir lyginant su kitų valstybių paramos priemonėmis. Reikėtų 100 proc. kompensavimo. 2. Paramos teikimo įmonėms privalomus kriterijus. - 30 proc. apyvartos kritimą ir ypač 40 rinkos. proc. Neaišku, kaip skaičiuoti rinkas. Nebeliko lankstumo ir galimybės institucijoms vertinti paramos gavėjus pagal individualius kriterijus.

D. Matukienė pasiūlė prisijungti prie Lietuvos verslo konfederacijos pasiūlymų ir kreipimosi.

2.NUTARTA. 1. Diferencijuoti subsidijavimą:

1.1 Individualia veikla ir verslo liudijimų turėtojais – 257 EUR –vienkartinė išmoka karantino laikotarpiu.

1.2 Labai mažoms įmonėms pagal SVV plėtros įstatymą (nuo 1-9 darb.) 100 proc. 2019 m

sumokėto GPM.

1.3 Įmonėms, kurios įsikūrė 2019 III ketvirtį ir 2020 m. – vidurkį GPM (nuo 1.2 grupės išmoku).

1.4 Mažoms įmonėms pagal Lietuvos SVV plėtros įstatymą (nuo 10-49 darb.) 50 proc. 2019 m sumokėto GPM

Šitoms grupėms netaikyti jokių papildomų kriterijų, siekiant apsaugoti jas nuo administracinės naštos, o valstybę nuo papildomų sąnaudų – tikrinimų per INVEGA, SODRA ir kt.

2. Užtikrinti, jog valstybė suformuoja metinius valstybės rezervo užsakymus iš:

- Smulkių ūkininkų ir šeimos ūkių vystytojų,
- SVV regionuose paslaugų teikėjų
- SVV gamybininkų pirmo būtinumo apsaugos priemonėms ir kt. su pandemija susijusiems poreikiams .

3. SKUBIAI užtikrinti CPO ir VP veikimą, kad SVV ir smulkūs šeimos ūkiai galėtų pateikti per šias sistemas savo produktus .

4. Užtikrinti, jog karantino laikotarpiu lokalus verslas ir lokalūs šeimos ūkiai galėtų pateikti savo produktus ir paslaugas (senjorams, globos namams, ligoninėms, vaikų darželiams ir kitoms įstaigoms).

5. Įpareigoti visas institucijas, kurios turi sutartis su pareiškėjais dėl įvairių projektų, leisti teikti papildomus mokėjimo prašymus ir maksimaliai greitai juos tenkinti.

LSVVT dėl šių pateiktų pasiūlymų yra pasirengusi savanoriškai dirbti ir padėti juos įgyvendinti Pritaikant bendrą sutarimą.

3.SVARSTYRA. Turgaviečių mokesčio ir 257 eurų išmoku mokėjimo savarankiškai dirbantiems karantino metu svarstymas.

Z. Sorokienė įvertino antrosios pandemijos bangos sukeltą sudėtingą situaciją, kai pagal turimą informaciją tiek iš paslaugų sektoriaus, tiek iš mažos gamybos, tiek iš turgaviečių sektoriaus, apyvartos smarkiai smuko, sumažėjo paklausa, padidėjo taupymas, poreikių ribojimas. Kyla verslų bankroto pavojus. Atsižvelgiant į minėtus faktorius ir į tai, kokią teigiamą poveikį turėjo pirmosios pandemijos metu, būtina savarankiškai dirbantiems pratęsti 257 Eur dydžio išmoku mokėjimą. Z. Sorokienės nuomone, nereikėtų keisti Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 51 straipsnio nuostatų, kuomet pretenduoti į 257 eurų išmoką galėtų tik dirbantieji savarankiškai, kurie Valstybinės mokesčių inspekcijos (VMI) bus įtraukti į nukentėjusiųjų nuo ekstremaliosios situacijos ir karantino dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytų ūkinės veiklos apribojimų sąrašą.

Z. Sorokienė nurodė, kad nuomos subsidijos neturėtų būti peržiūrimos. Įmonėms gauti subsidiją nuomai buvo sudėtinga dėl biurokratinių procesų. Reikėtų supaprastinti nuomos subsidijų gavimo procedūras ir neskirstyti įmonių priklausomai nuo to, tiesiogiai ar netiesiogiai jos nukentėjo nuo COVID 19.

Z. Sorokienė akcentavo, kad turgaviečių mokesčio (300 Eur) vienkartinė subsidijos mokėjimas turi būti pratęsiamas tai yra, išmokėtas dar kartą. Z. Sorokienė pastebėjo, kad neturi duomenų, kad ūkio subjektai būtų prašę LR ekonomikos ir inovacijų ministerijos sudaryti galimybę gražinti šią subsidiją.

V. Butkevičius taip pat mano, kad būtina kuo skubiau padėti smulkiojo verslo atstovams, ypač turgaviečių prekyautojams. Akcentavo, kad 257 Eur išmoka yra per maža norint išlaikyti verslą ir dar pragyventi. Pabrėžė, kad kriziniu laikotarpiu reikia ne tik kompensuoti turgaviečių nuomos mokesčių, bet būtina ieškoti ir kitų pagalbos turgavietėms ir jų prekybininkams priemonių, nes visi patiria sunkmetį dėl kritusių apyvartų, sumažėjusių pirkėjų ir prekyautojų srautų, pagrįstų žmonių baimių ir būtinybės taupyti. Galima būtų turgaus prekybininkus atleisti nuo mokesčių, turgus paskelbti lengvatinio apmokestinimo zonomis, stabdyti didžiųjų prekybos tinklų plėtrą miestų

centruose, teisingumo vardan apriboti prekybą juose ne maisto prekėmis, kaip tai buvo draudžiama pirmojo karantino metų turgaviečių prekybininkams.

V. Butkevičius rėmėsi mokslininkų – virusologų ir imunologų viešai išsakytomis nuomonėmis, pasak kurių Lietuvos turgavietėse ir prekyvietėse, ypač esančiose po atviru dangumi ir kurios turi didelius, erdvius paviljonus yra daug saugiau prekiauti, užtikrinant saugius atstumus ir prevencines priemones, nei didžiųjų prekybos tinklų ankštuose ir siauruose tarpuose tarp lentynų. Taip yra dėl teigiamo saulės ultravioletinių spindulių tiesioginio poveikio apkrėstiems paviršiams, kada jie natūraliai dezinfekuojami ir geros natūralios ventiliacijos, kas yra tiesiog fiziškai neįmanoma didžiųjų prekybos tinklų parduotuvėse.

V. Butkevičius prašė LSVV tarybos valdybos pritarti smulkiojo verslo ir turgų gelbėjimo planui šiuo neeiliniu sunkmečiu, nes būtent dabar reikia uždegti žalią šviesą leidžiant smulkiąjam verslui vėl užsiauginti ir sukaupti apyvartinį kapitalą, kuris buvo pravalgytas jau pirmojo karantino metu. Būtina atsižvelgti ir į buvusias sudarytas nelygias konkurencines sąlygas (pvz., draudimas prekiauti ne maisto prekėmis turgavietėse pirmosios epidemijos bangos metu) ir į tai, kad žiuo metu smulkieji prekybininkai patiria nevien COVID-19 viruso, bet ir sveikatos apsaugos, finansinę, ekonominę ir psichologines krizes vienu metu.

V. Butkevičius akcentavo, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė jo nuomone tendencingai vykdo smulkiojo verslo ir turgaviečių žlugdymo politiką bei nepagrįstai - melagingai kaltina turgus ir jų prekiautojus milžinišku šešėlinės ekonomikos mastu, tokiu būdu padarydama nepataisomą reputacinę žalą šiam verslo sektoriui. Kaip akivaizdų to pavyzdį paminėjo dabartines, sunkmečio akivaizdoje, Žemės Ūkio ministro Andriaus Palionio skubos tvarka daromas turgaviečių taisyklių pataisas (turinčias neva tai išnaikinti šešėlių turguose), kurios iš tikrųjų yra ne kas kita, o akivaizdus turgaviečių prekybininkų ir pačių turgaviečių žlugdymo perteklinėmis apskaitos bei administracinėmis priemonėmis pavyzdys, kuris kaip tik pastūmės žmones nueiti į šešėlį, o ne atvirksčiai.

V. Butkevičius Turgaviečių taisyklių daromas ŽŪM pataisas įvardino kaip grynai protekcionistines, lobistines ir korupcines, nes jos akivaizdžiai naudingos tik didiesiems Lietuvos prekybos tinklams, didiesiems perdirbėjams ir didiesiems gamintojams, tenkinant jų norą spausti ir žlugdyti pagrindinį jų konkurentą Lietuvos mažmeninėje prekybos rinkoje – Lietuvos turgavietes ir prekyvietes bei jų prekybininkus.

V. Butkevičius atkreipė dėmesį, kad net po daugkartinių rašytinių prašymų sušaukti skubą DARBO GRUPĖS posėdį (turgaviečių taisyklių klausimams aptarti ir joms stabdyti korona krizės akivaizdoje), po Asocijuotų struktūrų LSVPA, ALPIT ir pačios LSVVTV raštų, rašytiniai prašymai yra ignoruojami, procesas yra kiek įmanoma labiau vilkinamas ir stabdomas, prisidengiant tai nauja COVID-19 banga, tai prasidėsiančiais rinkimais, tai pasibaigusiais rinkimais, tai valdžių kaita ar techninių galimybių stoka ir pan.). Tai yra vertintina vienareikšmiškai - kaip akivaizdi stambaus kapitalo įmonių nusikalsytamo korupcinio protekcionizmo apraiška Lietuvos politikoje.

N. Uinskienė pastebėjo, kad Tarybos pasiūlymus būtina pateikti raštu ir nepažeisti verslų, kurie nėra atstovaujami Taryboje interesų. Pasiūlė prekes, kuriomis prekiaujama uždaruose paviljonuose išimties tvarka leisti prekiauti laike.

Z. Sorokienė paprašė Ekstremalių situacijų grupėje iškelti klausimą dėl dalinio nuomos mokesčio kompensavimo, nors pagal konkrečiu atveju pagal turimus duomenis, jis turėjo būti kompensuojamas.

3. NUTARTA. 1. Nepritarti Finansų ministerijos siūlomam Užimtumo įstatymo 51 straipsnio nuostatų keitimui, kad pretenduoti į 257 eurų išmoką galėtų tik dirbantieji savarankiškai, kurie Valstybinės mokesčių inspekcijos (VMI) bus įtraukti į nukentėjusiųjų nuo ekstremaliosios situacijos ir karantino dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytų ūkinės veiklos apribojimų sąrašą. Taryba, įvertinusi Covid-19 grėsmių paveiktą situaciją savarankiškos veiklos sektoriuje ir tai, kad

visos veiklos nepriklausomai tiesiogiai ar ne tiesiogiai yra paveiktos Covid -19 ir tai sukelia didžiules grėsmes verslo išlikimu, todėl siūlome nekeisti Užimtumo rėmimo įstatymo 51 straipsnio, bet tęsti išmokų mokėjimą, kaip numatyta įstatyme.

2. LSVVTV, įvertindama neigiamą Covid - 19 įtaką prekybai turgavietėse, siūlo rasti galimybes pratęsti (skirti papildomai) 300 eurų Turgaviečių mokesčio kompensacijas individualios veiklos verslo subjektams, prekiaujantiems turgavietėse.

Pritarta bendru sutarimu.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Matukienė

Posėdžio sekretorius

Vytenis Butkevičius